

Time: 3 Hrs

Marks: 100

- N.B.** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate marks

Q.1 Complete the following statements by selecting the appropriate answers (any 10) 10

1. A manager who directs and motivates people is performing _____ function.
 - a) communication
 - b) Leading
 - c) planning
 - d) organising
2. _____ skill is the ability to apply specialized knowledge
 - a) Human
 - b) Technical
 - c) Conceptual
 - d) Decisional
3. The study of people in relation to their social environment is called as _____.
 - a) Sociology
 - b) Psychology
 - c) Anthropology
 - d) Social Psychology
4. _____ are evaluative statements either favourable or unfavourable about objects, people or events.
 - a) Attitudes
 - b) Motives
 - c) Beliefs
 - d) Actions
5. _____ is the individual's involvement with, satisfaction with, and enthusiasm for the work he or she does.
 - a) Job satisfaction
 - b) Organizational commitment
 - c) Employee engagement
6. _____ measures the degree to which people identify psychologically with their job.
 - a) Job satisfaction
 - b) Organizational commitment
 - c) Job engagement
 - d) Job involvement
7. The three elements in motivation are intensity, direction and _____.
 - a) persistence
 - b) performance
 - c) feedback
 - d) Attitude

8. Goal setting theory says that specific and difficult goals, with feedback lead to _____.
- higher performance
 - higher satisfaction
 - higher commitment
 - higher payment.
9. Under _____, managers believe that employees inherently dislike their work and must therefore be directed or even coerced in performing it.
- Theory X
 - Maslow's Theory
 - Theory Y
 - Herzberg's Theory
10. _____ is defined as the ability to influence a group toward the achievement of a vision or set of goals
- Motivation
 - Achievement orientation
 - Politics
 - Leadership
11. _____ theories consider personal qualities and characteristics that differentiate leaders from non-leaders
- Behavior
 - Trait
 - Contingency
 - Situation leadership
12. _____ is a characteristic of transactional leaders.
- Management by exception
 - Idealized influence
 - Unconventional behavior
 - Inspirational motivation

- Q1 Q1 B. State whether the following statements are True or False (Any 10) 10**
- Manager who initiates and oversees new project is performing the role of Monitor.
 - Technical skills encompass the ability to apply specialized knowledge or expertise.
 - In a Conceptual role, managers maintain a network of outside contacts that provide favors and information.
 - The emotional or feeling segment of an attitude is called its motivational component.
 - Job engagement describes a positive feeling about a job resulting from an evaluation of its characteristics.
 - The Loyalty response means passively but optimistically waiting for conditions to improve.
 - Safety need is about security and protection from physical and emotional harm.
 - Under Theory X, managers assume employees can view work as being as natural as rest, and therefore the average person can learn to accept, and even seek responsibility.

- ix. According to Herzberg's Theory when Motivator factors are adequate, people will not be dissatisfied.
- x. Extraversion has been found to be the most important trait of effective leaders.
- xi. Concern for people was the behavioral dimension of leadership identified by the Ohio State studies.
- xii. Fiedler developed the PLC questionnaire to identify the style of leadership.

Q.2 Answer any two of the following

15

- a) Define Organizational Behaviour. Explain the various skills used by manager in an organization.
- b) What are the challenges faced by the manager due to globalisation at work place?
- c) What is work-life balance? Explain its challenges.

Q.3 Answer any two of the following

15

- a) Define attitude. Discuss in detailed two major job related attitude.
- b) Explain the concept of job satisfaction and discuss in detail how it is measured?
- c) Outline the Exit-Voice-Loyalty-Neglect framework.

Q.4 Answer any two of the following

15

- a) Define motivation. Explain Maslow's Hierarchy of needs theory.
- b) Discuss theory 'X' and theory 'Y' of motivation.
- c) Describe the Expectancy theory of motivation.

Q.5 Answer any two of the following

15

- a) Explain in brief Trait theory of Leadership.
- b) Discuss Behavioural theories of Leadership.
- c) Explain the importance of mentoring in developing future leaders.

Q.6 Write short notes on (Any four)

20

- a) Managerial roles
- b) Job satisfaction and work place deviance
- c) Charismatic leadership
- d) Job Enrichment
- e) Mentoring
- f) Challenge of Workforce Diversity

३ तास

गुण : १००

प्र.१ अ उचित उत्तरे निवडून खालील विधाने पूर्ण करा(कोणतेही दहा)

(१०)

1. व्यवस्थापक जेव्हा औपचारिक आणि प्रतीकात्मक कार्ये पार पडवे लागते तेव्हा त्या व्यवस्थापकाला _____ म्हणतात.

- अ) नामधारी ब) नेतृत्व
क) लक्ष ठेवणारा ड) वाटाघाटी करणारा

२. _____ कौशल्यांमध्ये विशेष ज्ञान किंवा कौशल्य लागू करण्याची क्षमता समाविष्ट असते.

- अ) मानवी ब) माहितीपूर्ण
क) तांत्रिक ड) आंतरवैयक्तिक

3. असे शास्त्र ज्यामध्ये मानव व प्राण्यांच्या वर्तनाचे मापन, वर्णन व कधी कधी बदल करणे अभ्यासले जाते त्याला _____ म्हणतात.

- अ) समाजशास्त्र ब) अंतर्ज्ञान
क) सामाजिक मानसशास्त्र ड) मानसशास्त्र

4. _____ म्हणजे वस्तू, व्यक्ति किंवा घटने बदल सकारात्मक किंवा नकारात्मक परिक्षणार्थी विधाने आहेत.

- अ) अभिवृत्ती ब) प्रेरणा क) श्रद्धा ड) क्रिया

5 _____ हे लोक मानसिकरित्या आपल्या कामाशी किती प्रमाणात संबंधित आहे ह्याचे मापन करतो.

- अ) कार्य समाधान ब) संघटना बांधिलकी
क) कार्य गुंतवणूक ड) कार्य समावेश

6 _____ हे लोक मानसिकरित्या आपल्या कामाशी किती प्रमाणात संबंधित आहे ह्याचे मापन करतो.

- अ) कार्य समाधान ब) संघटना बांधिलकी
क) कार्य गुंतवणूक ड) कार्य समावेश

7 प्रेरणेतील तीन घटक म्हणजे तीव्रता, दिशा आणि _____.

- अ) चिकाटी ब) कार्यकृति
क) अभिप्राय ड) अभिवृत्ती

8 ध्येय निश्चिती सिद्धांतानुसार विशिष्ट व अवघड ध्येय, आणि अभिप्रायमूळे _____ होते.

- अ) जास्त कामगिरी ब) जास्त समाधान
क) जास्त प्रोत्साहन ड) जास्त पगार

9 _____ मध्ये व्यवस्थापक मानतात की कर्मचाऱ्यांना स्वभावहत: अरुची असल्यामुळे त्यांना दिशा द्यावी लागते आणि कृती करण्यासाठी भाग पाडावे लागते.

अ) सिद्धांत X ब) मॅसलो सिद्धांत

क) सिद्धांत Y ड) हजबर्ग सिद्धांत

10 _____ म्हणजे समूहवार प्रभाव पाडून ध्येयांना साध्य करणे.

अ) प्रेरणा ब) Bossiness (शिरजोरी)

क) भावनिक स्थिरता ड) नेतृत्व

11 _____ सिद्धांत वैयक्तिक गुण आणि वैशिष्ट्यांच्या विचार, नेता व नेता नसलेला यामधील फरक करतो.

अ) वर्तन ब) गुणधर्म

क) अवलंब ड) परीस्थितीजन्य नेतृत्व

12. _____ हे व्यवहार नेत्याचे वैशिष्ट्ये आहे.

अ) आकस्मिक बक्षीस ब) सहानुभूती

क) आदर्श प्रभाव ड) बौद्धिक उत्तेजना

प्र. १ ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सकारण सांगा (कोणतेही १०)

(१०)

- १) जेव्हा व्यवस्थापक नवीन प्रकल्पाची सुरुवात करून त्यावर देखरेख ठेवतो तेव्हा तो देखरेख भूमिका निभावत असतो
- २) तांत्रिक कौशल्यांमध्ये विशेष ज्ञान किंवा कौशल्य लागू करण्याची क्षमता समाविष्ट असते.
- ३) संकल्पनात्मक भूमिकेत, व्यवस्थापक बाह्य जगाशी संपर्क राखतात त्यामुळे अनुकूलता निर्माण होते व माहिती प्रदान होते.
- ४) अभीवृत्तीच्या भावनिक किंवा संवेदना भागाला प्रेरक घटक असे म्हणता.
- ५) कामामधील गुंतवणूक कार्य बदलच्या सकारात्मक भावनेचे वर्णन करते जे त्याच्या वैशिष्ट्यांचे मूल्यांकनाचे परिणाम असते
- ६) निष्ठा प्रतिसाद म्हणजे निष्क्रीय पण आशावादीपणे परिस्थिती सुधारण्याची वाट पाहणे.
- ७) सुरक्षेची गरज हे शारीरिक व भावनिक इजे पासून संरक्षण संबंधी आहे.
- ८) सिद्धांत क्ष खाली व्यवस्थापक मानतात की कर्मचाऱ्यांना कामाबद्दल स्वभावहत: अरुची असल्यामुळे त्यांना दिशा द्यावी लागते आणि कृती करण्यासाठी भाग पाडावे लागते.
- ९) हर्जबर्गच्या सिद्धांतानुसार जेव्हा प्रेरक घटक पुरेसे असतात तेव्हा लोक असमाधानी नसतात.

- १०) बहिर्मुख हे परिणामकारी नेतृत्वाची एक महत्वाचे गुणविशेष आहे.
११) कर्मचारीभिमुखता हे ओहायो राज्य अभ्यासांद्वारे ओळखले जाणारे नेतृत्वाचे वर्तनात्मक परिमाण आहे.
१२) फिडलरने PLC प्रश्नावली नेतृत्वशैली शोधण्यासाठी विकसित केले.

- प्र. २ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१५)
अ) संघटनात्मक वर्तणुकीची व्याख्या सांगा. संघटनेत व्यवस्थापक वापरत असलेल्या विविध कौशल्ये स्पष्ट करा.
ब) जागतिकीकरणामुळे व्यवस्थापकाला कामाच्या ठिकाणी कोणत्या समस्यांना सामोरे जावे लागते?
क) काम –जीवन संतुलन म्हणजे काय? त्याच्या समस्या सांगा.
- प्र. ३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१५)
अ) वृत्तीची व्याख्या सांगा. कोणत्याही दोन नोकरी संबंधित वृत्तीची सखोल चर्चा करा
ब) नोकरीतील समाधान हि संकल्पना स्पष्ट करा आणि त्याचे मोजमाप कसे केले जाते यावर चर्चा करा
क) 'बाहेर पडणे - आवाज - निष्ठा – दुर्लक्ष' रचना अधोरेखित करा
- प्र. ४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१५)
अ) प्रेरणेची व्याख्या सांगा. अब्राहम मास्लो यांची गरजांची पदानुक्रम सिद्धांत स्पष्ट करा
ब) प्रेरणेचे सिद्धांत X व सिद्धांत Y यावर चर्चा करा
क) प्रेरणेचा अपेक्षित सिद्धांतांचे वर्णन करा.
- प्र. ५ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१५)
अ) नेतृत्वाचा वैशिष्ट्ये सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब) नेतृत्वाचा वर्तणुकीच्या सिद्धांतावर चर्चा करा.
क) भविष्यातील नेता विकसित करण्यासाठी मार्गदर्शकाचे महत्व स्पष्ट करा.
- प्र. ६ टीपा लिहा. (कोणतेही चार) (२०)
अ) व्यवस्थापकीय जबाबदारी
ब) कार्यसमाधान आणि कामाच्या जागेतील फरक
क) आकर्षक नेतृत्व
ड) नोकरी संपन्नता
इ) मार्गदर्शक
फ) कामगार विविधतेचे समस्या
